

GALVINIEKA UN ĶĪLAS DEVĒJA REGRESA TIESĪBU REGULĒJUMS LATVIJAS CIVILTIESĪBĀS

RIGHTS OF RECOURSE OF SURETIES AND SECURITY PROVIDERS IN LATVIAN CIVIL LAW

Aleksandrs Fillers, *Dr. iur.*, LL.M

Rīgas Juridiskās augstskolas docents

Summary

The Latvian Civil Law allows a person to provide security rights in movable and immovable assets to secure a debt of another person. However, the Civil Law does not give any guidance on the security provider's rights of recourse against the principal debtor, once the creditor obtains satisfaction of his/her claims from the encumbered asset. The Latvian Supreme Court has ruled that, in fact, the security provider has no rights of recourse. The author opposes this approach, arguing that the security provider must have a right of recourse that should be construed using an analogy of the rights of recourse granted to the surety. This approach is justified by the striking similarity between a third-party security provider and a surety.

Atslēgvārdi: galvojums, regresa tiesības, ķīlas tiesības, subrogācija

Keywords: suretyship, rights of recourse, pledge, subrogation

Ievads

Civillikuma (turpmāk – CL) normas par ķīlas tiesībām pietiekami skaidri nenodala gadījumus: 1) kad parādnieks ieķīlā savu lietu un 2) kad lietu par svešu parādu ieķīlā trešā persona. Taču šie gadījumi prasa atšķirīgu regulējumu. Tieši pēdējā gadījumā rodas pamatots jautājums, kādas ir ķīlas devēja tiesības pēc tam, kad ķīlas objekts ir ticis pārdots un no šī darījuma ieņemtā summa ir izmantota, lai pilnībā vai daļēji nolīdzinātu nodrošināto prasījumu?

Šis jautājums ir aktualizējies sakarā ar Augstākās tiesas spriedumu, kurā tā norādīja, ka “[g]alvojumā galvnieks pilda akcesoru saistību, kas ļauj izlietot regresa prasību, turpretim ķīlas devējam Civillikums neparedz tiesības vērst regresa prasību pret galveno parādnieku”.¹ Šī Augstākās tiesas tēze dod pamatu vispusīgāk apskatīt jautājumu par ķīlas devēja tiesībām uz regresa tiesībām.

Saskaņā ar CL 1704. pantu, kādā apmērā galvnieks apmierina kreditoru, tādā uz viņu pāriet šā pēdējā prasījumi pret galveno parādnieku. Taču CL nevar atrast analogisku normu gadījumam, kad ķīla tiek dota sveša parāda

¹ Augstākās tiesas 05.06.2017. spriedums lietā Nr. SKC-76/2017. Pieejams: <http://at.gov.lv/downloadlaw-file/5160> [aplūkots 10.03.2020.].

nodrošināšanai. CL klusēšana dod pamatu jautājumam, vai ķīlas devējam ir regresa tiesības pret parādnieku? Lai atbildētu uz šo jautājumu, sākumā ir jāizvērtē, ko CL saprot ar galvnieka regresa tiesībām.

Galvnieka divi regresa prasījumi

Kā jau minēts, CL 1704. pantā ir paredzēts, ka galvniekam ir regresa prasība pret galveno parādnieku. Proti, CL 1704. pants noteic: “kādā apmērā galvnieks apmierina kreditoru, tādā uz viņu pāriet šā pēdējā prasījumi pret galveno parādnieku. Prasības un ierunas no tās tiesiskās attiecības, kas pastāv starp galvnieku un galveno parādnieku, paliek negrozītas”. CL 1704. pantā nav lietots termins “regress”, bet jau CL 1705. pantā ir teikts, ka “galvnieks var vērst savu regresa prasību [...]”.² Tātad ir acīmredzami, ka CL 1704. pantā ir runa par tādu civiltiesisku mehānismu, kas citās normās apzīmēts kā “regresa prasība”. CL 1704. panta pirmā teikuma nozīme tiek skaidrota doktrīnā: tajā ir runa par subrogāciju (*cessio legis*),³ proti, automātisku kreditora prasījuma pāreju uz galvnieku.⁴

Taču par ko ir runa CL 1704. panta otrajā teikumā? Andris Grūtups savulaik norādīja, ka CL 1704. panta otrajā teikumā “ar jēdzienu “no tās tiesiskās attiecības” [esot] jāsaprot galvenā parāda saistība ar visām no tās izrietošām un ar to saistītām tiesībām, kurā nešaubīgi ietilpst[ot] arī ķīlas tiesība, ja tā kalpojusi par nodrošinājumu galvenajai parāda saistībai”.⁵ Tomēr viņš nebija ņēmis vērā, ka CL 1704. panta otrajā teikumā ir runa nevis par tiesisko attiecību starp kreditoru un galveno parādnieku, bet starp galvnieku un galveno parādnieku. Proti, starp galvnieku un galveno parādnieku pastāv vēl kāda cita tiesiskā attiecība, kas var radīt prasījumus un ierunas.

Šādas tiesiskās attiecības bija zināmas jau romiešu tiesībās. Pirmkārt, galvnieks var galvot, parādniekam nezīnot, un tādā gadījumā viņam būs prasījums no neuzdotas lietvedības. Otrkārt, parādnieks var lūgt kādu personu par viņu galvot, tādā gadījumā galvniekam būs prasījums no pilnvarojuma līguma. Abos gadījumos galvnieks var atprasīt izmaksāto summu kā savus izdevumus, kas ir nākuši par labu parādniekam, ja visi pārējie priekšnoteikumi prasījumam no neuzdotas lietvedības/pilnvarojuma līguma ir izpildīti.⁶ Tieši šie divi prasījumi sākotnēji ļāva galvniekam atgūt to, ko viņš bija samaksājis kreditoram; vēl pirms romiešu tiesībās tika attīstīts īpašs subrogācijas mehānisms.⁷

² Termini “regresa prasība” un “regresa tiesība” tiek minēti arī citās normās, kas attiecas uz galvojumu: CL 1706., 1708., 1709. un 1711. pants.

³ Turpmāk šajā rakstā autors izmantos tieši terminu “subrogācija”, lai apzīmētu automātisku prasījuma pāreju no kreditora galvniekam, proti, kā sinonīmu “likumiskai cesijai”. Raksta ierobežotais apjoms neļauj apskatīt plašāk jēdziena “subrogācija” lietojumu citās tiesību sistēmās.

⁴ Latvijas Republikas Civiltiesumu komentāri. Saistību tiesības (1401.–2400. p.). Autoru kolektīvs prof. K. Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga: Mans Īpašums, 1998, 207.–208. lpp.

⁵ *Ibid.*, 208. lpp.

⁶ Piemēram, CL 2331. pants paredz, ka persona, kas ved svešas lietas, kuras tai vest bija noteikti aizliegts, nevar prasīt izdevumu atlīdzināšanu. Šī norma ir attiecināma arī uz galvojumu, kas dots pretēji parādnieka aizliegumam. Zimmermann R. *The Law of Obligations: Roman Foundations of the Civilian Tradition*. Cape Town: Juta & Co, Ltd, 1992, pp. 133–134.

⁷ *Ibid.*

Šādu CL 1704. panta izpratni netieši apstiprina arī citi apsvērumi. Baltijas vietējo likumu kopojums (turpmāk – BVLK) paredzēja divu veidu tiesības galvniekam sakarā ar parāda nomaksu. Pirmkārt, BVLK 4531. pants paredzēja tā saucamo piespiedu cesiju jeb galvnieka tiesības nepildīt savu saistību, pirms kreditors nebija piekritis līgumiskai cesijai.⁸ Taču, ja reiz galvnieks bija samaksājis, nesaņemot šādu piekrišanu, tad viņš “nepārņēma” kreditora prasījumus.⁹ Savukārt BVLK 4537. pants paredzēja, ka neatkarīgi no cesijas galvniekam bija tiesības prasīt no galvenā parādnieka atlīdzināt viņam samaksāto parādu. Interpretējot BVLK 4537. pantu, Karls Erdmans (*Carl Erdmann*) norādīja, ka tajā esot piešķirtas tiesības, kas nav tieši pamatotas ar tiesiskajām attiecībām starp galvnieku un galveno parādnieku.¹⁰ Šāds secinājums ir kļūdains. Izpētot BVLK 4537. panta romiešu tiesību avotus, var skaidri redzēt, ka tie atsaucās tieši uz pilnvarojumu vai neuzdoto lietvedību kā prasījumu pamatiem.¹¹

Galvnieka regresa tiesības CL 1704. pantā ir būtiski modernizētas salīdzinājumā ar BVLK, pirmkārt, jau ar pāreju uz subrogācijas modeli. CL 1704. pants būtiski līdzinās Šveices Saistību tiesību kodeksa 507. panta pirmajai un trešajai daļai. 507. panta pirmajā daļā ir noteikts, ka “galvnieks iestājas kreditora tiesībās tādā apmērā, kādā tas ir to apmierinājis [...]”.¹² Savukārt tā paša panta trešajā daļā ir noteikts, ka “īpaši prasījumi un ierunas, kas izriet no tiesiskās attiecības starp galvnieku un galveno parādnieku, tiek saglabātas”. Šveices tiesību literatūrā norādīts, ka saskaņā ar 507. pantu galvniekam ir divi paralēli regresa veidi: 1) subrogācijas regress – galvnieks pārņem kreditora prasījumu uz likuma pamata (to dēvē arī par “vispārīgo regresu”); 2) prasījums, kas izriet no tās tiesiskās attiecības, kas pastāv starp galvnieku un parādnieku (to dēvē arī par “speciālo regresu”), kas parasti ir pilnvarojuma līgums vai neuzdota

⁸ Līdzīgu terminoloģiju lietoja Aleksandrs Būmanis. Sk.: Būmanis A. Galvojums civiltiesībās. [B. v.]: [B. i.], 1933, 157. lpp.

⁹ Буковский В. Сводъ гражданских узаконеній губерній Прибалтійских. Томъ II. Рига: Типография Г. Гемпель и Ко, 1914, с. 2002. Šāds regulējums bija saistīts ar tīri tehnisku apsvērumu: ja prasījums bija izpildīts, tad tas bija izbeidzies un tā pāreja vairs nebija iespējama – nebija pārejas objekta. Sk.: Zimmermann R. 1992, p. 134.

¹⁰ Эрдман К. Обязательственное Право Губерній Прибалтійскихъ. Рига: Издание почетного мирового судьи Ф. Э. Камкина, 1908, с. 548. Sk. arī: Буковский В. 1914, с. 2004.

¹¹ BVLK 4537. panta avoti ir atrodami: Нолькен А. М. Свод гражданских узаконеній губерній Прибалтійских (Часть III). Петроград: Издание Юридического книжного склада “Право”, 1915, с. 877. Viens no šiem avotiem ir Ulpiāna (*Ulpianus*) digesta, kas angļu valodas tulkojumā skan šādi: “A surety can be taken in an action on mandate, or in one for business transacted, which I am about to bring against the person for whom I became surety.” Sk.: The Enactments of Justinian. The Digest or Pandects. Book XLVI. Pieejams: https://droitromain.univ-grenoble-alpes.fr/Anglica/D46_Scott.htm [aplūkots 10.03.2020.]. Salīdzinot angļu valodas versiju ar latīņu valodas oriģinālu, kļūst skaidrs, ka termins “business transacted” apzīmē neuzdoto lietvedību. Minētā digesta liecina, ka BVLK 4537. pants neradīja patstāvīgu regresa mehānismu, bet tikai apstiprināja tiesības uz izdevumu atlīdzināšanu no pilnvarojuma līguma/neuzdotas lietvedības.

¹² Sk.: Šveices Saistību tiesību kodeksa tulkojums angļu valodā: 1) 507. panta pirmā daļa: “The surety is subrogated to the creditor’s rights to the extent that he has satisfied him. The surety may exercise these as soon as the obligation falls due.” 2) 507. panta trešā daļa: “Special claims and defences arising from the legal relationship between the surety and the principal debtor are reserved.” Pieejams: <https://www.admin.ch/opc/en/classified-compilation/19110009/202001010000/220.pdf> [aplūkots 10.03.2020.].

lietvedība.¹³ Jānorāda, ka šāds risinājums pastāv arī Francijā, Vācijā, Austrijā un citās valstīs.¹⁴

Ir vērts īpaši uzsvērt, ka Šveices tiesības tika uzskatītas par būtisku avotu, sastādot CL.¹⁵ Tāpēc ir pamats hipotēzei, ka tieši Šveices saistību tiesību kodeksa 507. pants varēja noderēt par iedvesmu CL 1704. panta formulējumam. Tas dotu vēl papildu argumentu apgalvojumam, ka CL 1704. pants ļauj galvniekam saņemt atlīdzinājumu no parādnieka uz diviem pamatiem: subrogācijas un prasījuma no konkrētās tiesiskās attiecības.

Līdz ar to autora secinājums ir tāds, ka CL 1704. pants ļauj galvniekam izvēlēties vienu no diviem prasījumiem. Pirmkārt, galvnieks var izvirzīt to pašu prasījumu, kas bija kreditoram pirms samaksas. Otrkārt, viņš var izvēlēties arī izvirzīt prasījumu par izdevumu atlīdzināšanu, kas parasti būs pamatots vai nu ar pilnvarojuma līgumu, vai arī ar neuzdotu lietvedību. No CL terminoloģijas izriet, ka abi šie prasījumi tiek apzīmēti kā regresa prasība jeb regresa tiesība.

Liettiesiskā galvnieka (ķīlas devēja) regresa tiesības

Kā jau minēts iepriekš, ķīlu var dot gan pats parādnieks, gan arī trešā persona. CL *expressis verbis* ļauj trešajai personai dot ķīlu,¹⁶ taču faktiski nesatur normas, kas specifiski regulētu šādu ķīlas veidu. Jānis Rozenfelds ir norādījis, ka “[ķ]īlas nodibināšanai par labu citas personas uzņemtai saistībai ir liettiesiska galvojuma raksturs, t. i., tāds galvojums, kas aprobežojas tikai ar ieķīlātās mantas apjomu [...]”.¹⁷ Šis ir ļoti trāpīgs raksturojums, un tam ir praktiskas sekas.

Būtiska līdzība starp galvojuma un ķīlas institūtu (ja ķīlu dod trešā persona) neizbēgami noved pie galvnieka un ķīlas devēja tiesisko statusu pielīdzināšanas. Proti, galvnieks apņemas nodrošināt citas personas parādu, tādā veidā sekmējot civiltiesisko apgrozību un atvieglējot kredīta pieejamību. Liettiesiskais galvnieks dara tieši to pašu: viņš dod savu mantu ķīlā un uzņemas risku, ka attiecīgā manta tiks atsavināta un ieguvumi no atsavināšanas nonāks kreditora mantā, tādējādi sedzot parādnieka saistību. Vēl jo vairāk, kā ir norādījis Aigars Strupišs, “hipotēka tiek uzskatīta par visdrošāko prasības nodrošinājuma līdzekli privāttiesībās. [...] Līdz ar to jebkura iespēja padarīt hipotēkas institūtu mazāk drošu [nozīmē] būtisku tiesiskās drošības principa nozīmes samazināšanu privāttiesību sistēmā un kopumā negatīvu ietekmi uz privāttiesisko apgrozību valstī”.¹⁸ Tādējādi, ja jau likumdevējs ir vēlējis veicināt galvojumu došanu, sniedzot viņam iespēju vērst regresa prasījumu pret galveno parādnieku uz diviem alternatīviem pamatiem, tad šādas privilēģijas *a fortiori* ir piešķiramas liettiesiskam galvniekam.

¹³ Thévenoz L., Werro F. (ed.). Commentaire Romand: Code des obligations I. Bâle: Helbing, 2012, p. 3014.

¹⁴ Sk.: Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law Draft Common Frame of Reference (DCFR), pp. 2660–2664 (komentārs IV.G.–2:113. pantam). Pieejams: https://www.law.kuleuven.be/personal/mstorme/european-private-law_en.pdf [aplūkots 10.03.2020.].

¹⁵ Švarcs F. Civillikums un tā rašanās vēsture. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2011, 164. lpp.

¹⁶ CL 1306. panta otrā daļa.

¹⁷ Rozenfelds J. Lietu tiesības. Rīga: Zvaigzne ABC, 2011, 174. lpp.

¹⁸ Satversmes tiesas 07.10.2013. lēmums lietā Nr. 2012-25-01. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/260763-par-tiesvedibas-izbeigšanu-lieta-nr-2012-25-01> [aplūkots 10.03.2020.].

Turklāt atšķirībā no “personiskā” galvojuma¹⁹ CL 1319. un 1320. pants nepiešķir ķīlas devējam “subsidiaritātes” ierunu, proti, kreditors var vērst piedziņu pret ieķīlāto mantu, lai arī tas nemaz nav mēģinājis saņemt parāda apmierinājumu no parādnieka. Līdz ar to “personiskā” galvojuma gadījumā bieži galvnieka atbildība būs subsidiāra un iestāsies tikai tad, kad galvenais parādnieks objektīvi nebūs spējīgs saistību izpildīt. Šajā gadījumā arī regresa prasījumiem būs salīdzinoši maza praktiska nozīme, jo no šāda parādnieka arī galvniekam būs grūti iegūt apmierinājumu. Turpretim “liettiesiska” galvojuma gadījumā regresa tiesībām var būt lielāka loma tajā, lai maksātspējīgs parādnieks neiedzīvotos uz ķīlas devēja rēķina.

Ņemot vērā minētos apstākļus, būtu pamatots uzskats, ka CL 1704. pants visā tā pilnībā ir *mutatis mutandis* pēc analogijas piemērojams arī “liettiesiskā galvojuma” gadījumā. Citiem vārdiem, ķīlas devējam ir jābūt iespējai izmantot divu veidu regresa prasījumus: vienu subrogācijas ceļā un otru, pamatojoties uz to tiesisko attiecību, kas pastāv starp ķīlas devēju un parādnieku. Šāda CL normu piemērošana pēc analogijas būtu teleoloģiski pamatota; to stiprina arī tas apstāklis, ka citās kontinentālās Eiropas valstīs galvnieka regresa tiesības tiek piemērotas pēc analogijas ķīlas devējam.²⁰ Arī Kopējais modelis (*Common Frame of Reference*) norāda, ka ķīlas devēja tiesības ir identiskas galvnieka tiesībām.²¹ Latvijas tiesām būtu jāiztulko CL normas saskaņā ar to mērķiem un arī pēc iespējas ņemot vērā citu vadošo jurisdikciju pieredzi.

Tomēr arī neatkarīgi no CL 1704. panta piemērošanas pēc analogijas ķīlas devējam būtu tiesības uz “personisko” regresu, ja viņa rīcība atbilstu priekšnoteikumiem prasījumam no neuzdotas lietvedības vai pilnvarojuma līguma. Kādēļ? Tāpēc, ka neatkarīgi no CL 1704. panta piemērošanas CL nav atrodamas normas, kas noteiktu, ka ķīlas devējam nebūtu tiesību saņemt izdevumu atlīdzināšanu kā pilnvarniekam vai svešu lietu lietvedim. Tātad šādas tiesības viņam pastāv. Līdz ar to pretēji Augstākās tiesas tēzei, kas ir minēta šī raksta sākumā, ķīlas devējam principā ir regresa tiesības CL 1704. un 1705. panta izpratnē pat tad, ja tiktu pieņemts (nepamatoti), ka pats CL 1704. pants nav attiecināms uz ķīlas devēju pēc analogijas.

Šajā vietā ir svarīgi norādīt uz vienu iespējamo pretargumentu. CL 1797. pants noteic: “kas apmierina kreditoru parādnieka vietā, tam pirms apmierinājuma vai apmierinājuma laikā jāpielīgst, lai kreditors viņam cedē prasījumu, un ja tas izdarīts, tad prasījums pats par sevi uzskatāms par cedētu viņam apmierinājuma brīdī”. Piemērojot šo normu, varētu veidot sekojošu argumentu ķēdi: ja kreditors vērs prasījumu pret ķīlas devēja (trešās personas) lietu un tādējādi panāk prasījuma apmierinājumu, tad ķīlas devējs ir pielīdzināms trešajai personai, kas ir apmierinājusi kreditoru parādnieka vietā. Tātad, lai šādam

¹⁹ CL 1702. pants.

²⁰ Šāds risinājums pastāv Francijā. Sk.: Bourassin M., Brémond V., Jobard-Bachelier M.-N. Droit des sûretés. Paris: Dalloz, 2012, p. 627. Vācijas Civillikuma (BGB) 1143. pantā ir noteikts, ka ķīlas īpašnieks, kurš nav parādnieks, iegūst tādas pašas regresa tiesības kā galvnieks, ja viņš sedz parādnieka parādu. Pēc analogijas šī norma tiek piemērota arī gadījumā, kad kreditors vērs prasību pret ieķīlāto lietu un no tās iegūst apmierinājumu. Sk.: Stürner R. (Hrsg.). Jauernig BGB: Bürgerliches Gesetzbuch. München: C. H. Beck, 2018, 1143. § komentārs, 1. rindkopa.

²¹ Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law Draft Common Frame of Reference (DCFR), p. 4705 (komentārs IX.-7:109. pantam). Pieejams: https://www.law.kuleuven.be/personal/mstorme/european-private-law_en.pdf [aplūkots 10.03.2020.].

ķīlas devējam būtu kāda regresa tiesība, viņam ir jāpanāk prasījuma brīvprātīga cesija.²²

Šāda argumentu ķēde ir atspēkojama. CL 1797. pants atbilst BVLK 3466. pantam. BVLK 3466. panta romiešu tiesību avoti norāda, ka tajā bija runa tieši par automātiskās subrogācijas neiespējamību, ko pamatoja tehniski apsvērumi. Proti, romiešu jurists Modestīns (*Herennius Modestinus*) apgalvoja: ja kāds nomaksā cita parādu, tad ar to parāds tiek dzēsts, un, ja tas netiek iepriekš cedēts (faktiski izpirkts), tad tā maksātājam nav prasījuma tiesības, jo tā ir dzēsta.²³ BVLK 3466. panta avoti nenorāda, ka šie tīri tehniskie apsvērumi kaut kādā veidā ietekmētu trešās personas prasījumus, kuru pamatā ir pilnvarojuma līgums vai neuzdota lietvedība. Uz CL 1797. panta tehnisko dabu norāda arī tā atrašanās vieta CL sistēmā. CL 1797. pants ir ievietots nodaļā par “Cesijas tiesisko pamatu”. Šādas normas nevar atrast CL nodaļās par pilnvarojuma līgumu vai neuzdotu lietvedību, un tieši šīm normām visbiežāk ir nozīme gadījumos, kad persona veic maksājumu citas personas interesēs. Piemēram, blakus esoša nekustamā īpašuma īpašnieks samaksā sava kaimiņa vietā par viņam piegādāto malku, lai novērstu kaimiņa praktiskos riskus (piemēram, risku palikt bez kurināmā) un tiesiskos riskus (nokavējumu). Šāds maksātājs neiegūst kreditora prasījumu uz subrogācijas pamata, bet viņam noteikti būs tiesības uz izdevumu atlīdzināšanu saskaņā ar CL 2339. pantu. To apstiprina arī CL 2341. pants, kurā ir noteikts, ka tas, “kas, domādams samaksāt savu parādu, samaksā svešu, tas var, pēc sava ieskata, vai nu prasīt atpakaļ no saņēmēja tam samaksāto neesošo parādu, vai kā īstā parādnieka lietvedis griezties pie tā ar prasījumu”. Šī norma tikai precizē, ka trešā persona, kas maldīgi nomaksā citas personas parādu, iegūst divus alternatīvus prasījumus: vienu pret naudas saņēmēju un citu pret īsto parādnieku. *A contrario*, tam, kas apzināti samaksājis svešu parādu, var būt tikai prasījums pret parādnieku – kā tā lietvedim.

No iepriekšminētā var izdarīt sekojošus secinājumus. Pirmkārt, autora skatījumā CL normu loģika un mērķi pamato CL 1704. panta piemērošanu pēc analogijas ķīlas devējam. Otrkārt, arī gadījumā, ja tiktu uzskatīts, ka CL 1704. pants nav piemērojams ķīlas devējam, tad ķīlas devējam būtu regresa prasījums no personiskām attiecībām ar parādnieku, kas parasti būtu balstīts uz pilnvarojuma līgumu vai neuzdotu lietvedību.

²² Te gan ir jāatzīmē, ka CL 1797. panta piemērošana šajā gadījumā varētu radīt grūtības. Ja kreditors cedē prasījumu ķīlas devējam, tad prasījums vairs nepieder kreditoram. Tad uz kāda pamata viņš varēs meklēt apmierinājumu no ķīlas objekta? Savukārt, ja kreditors jau ir apmierinājis savu prasījumu, atsavinot lietu, tad prasījums jau ir izbeidzies (vismaz daļā) un to nevar cedēt. Šo problēmu var atrisināt, tieši piemērojot pēc analogijas CL 1704. panta pirmo teikumu.

²³ BVLK 3466. panta avotus sk.: Нолькен А. М. 1915, с. 659. Galvenais avots bija šāda Modestīna digesta: “[...] payment having been made of everything that was due on a tutelary account without any agreement, if, after a certain interval, the rights of action are assigned, the assignment is void, because no such right remains. If, however, this was done before payment, or if it was agreed between the parties that the rights of action should be assigned, and payment is made, and the assignment afterwards takes place, the rights of action will remain unimpaired; as, even in the last instance, the price of those which were assigned seems rather to have been paid than that the right which existed at the time has been extinguished.” The Enactments of Justinian. The Digest or Pandects. Book XLVI. Pieejams: https://droitromain.univ-grenoble-alpes.fr/Anglica/D46_Scott.htm [aplūkots 10.03.2020.].

Kopsavilkums

1. Galvinieka regresa prasība aptver divus dažādus prasījumus: prasījumu, ko galvinieks iegūst subrogācijas ceļā, un prasījumu, kas galviniekam pieder saskaņā ar to civiltiesisko attiecību, kas pastāv starp viņu un galveno parādnieku.
2. Ķīlas devējam, tāpat kā galviniekam, ir regresa prasījums pret parādnieku saskaņā ar to civiltiesisko attiecību, kas pastāv starp viņu un parādnieku. Parasti šāds regresa prasījums izrietēs no pilnvarojuma līguma vai neuzdotas lietvedības. Jau šī iemesla dēļ nevar piekrist Augstākās tiesas praksei, kurā tā ir pretstatījusi galvojuma un ķīlas institūtu, uzsverot, ka pēdējais neparedz regresa prasību pret parādnieku.
3. Tomēr autora skatījumā ķīlas devējam, tāpat kā galviniekam, ir jābūt arī prasījumam, kas iegūts subrogācijas ceļā. Proti, CL 1704. pants būtu pilnā mērā *mutatis mutandis* piemērojams ķīlas devējam, kas ir devis ķīlu par svešu saistību, jo nepastāv saprātīgs izskaidrojums, kādēļ persona, kas dod ķīlu par svešu saistību, būtu nostādāma sliktākā stāvoklī par galvinieku.